

כדי להאכיל נשר לעניים בשני בצורת ואפילו בשבתות ובימים טובים.

ג. ונותנין פאה לירק שאינו חייב מן הדין, ולא היה זה ברצון חכמים, משום שהיו העניים אוכלין אותה בטיבלה כשאר פאה, ואינו מן הדין, שהרי אינה פאה.⁽¹⁾

ובכל אלו מיחו בידם.

והשתא תיקשי: "מאן קתני מיחו ולא מיחו", כלומר, מדקתני במשנתנו לענין גדישה לפני העומר "ולא מיחו בידם", הרי משמע שרבי יהודה היא, כי הוא זה שחילק במעשי אנשי יריחו שבחלקם מחו בהם חכמים ובחלקם לא, ואמר על גדישה שלא מיחו בהם חכמים; כי רבי מאיר הלוא לא נתייחס כלל לענין המחאה —

ואם כן תיקשי מה ששינו ברישא: "קוצרין ברצון חכמים", כי לרבי יהודה אף קצירתם שלא ברצון חכמים היה!?

ומשינין: זליטעמין שאתה סבור: ברייתא זו אינה משוכשת, ואכן אמר רבי יהודה שקוצרים היו שלא ברצון חכמים, הלוא תיקשי:

וכי ששה מעשים של אנשי יריחו היו,

אמר עליו רבי מאיר שלא ברצון חכמים היו עושים, והאחד אמר עליו רבי מאיר שברצון חכמים היו עושים]:

א. מרכיבין דקלים כל היום, [שלא כדברי רבי מאיר, הסובר: אף ברצון חכמים היו עושים].

ב. וכורכין את שמע, [שלא כדברי רבי מאיר שאף ברצון חכמים היו עושים].

ג. וקוצרין לפני העומר, [שלא כדברי רבי מאיר שאף ברצון חכמים היו עושים] ⁽³⁰⁾

וגודשין לפני העומר, [דין זה העבירו רבי יהודה מן החלוקה השניה בדברי רבי מאיר, לחלוקה הראשונה בדבריו הוא, ואין בו מחלוקת דינית ביניהם].⁽³¹⁾

ואלו השלשה שאף מיחו בידם [שנים מתוכם הם אלו שאמר רבי מאיר עליהם שלא ברצון חכמים היו עושים, והשלישי הוא דבר נוסף שלא הזכירו רבי מאיר, לאחר שהעביר רבי יהודה את הגדישה לחלוקה הראשונה]:

א. מתירין גמזיות של הקדש של הרוב ושל שקמה, עא-ב

ב. ופורצין פרצות בננותיהן ובפרדסותיהן,

31. בגמרא לקמן מקשינן: אם כן לא "ששה דברים עשו אנשי יריחו", שהרי ארבעה יש בחלוקה זאת, ושלשה בחלוקה האחרת; והוא הדין שיכולה היתה הגמרא להקשות על הלשון "ועל שלשה לא מיחו בידם", וכן הוא באמת בגמרא פסחים נו ב.

חכמים היו עושים, אמר עליהם רבי יהודה שמיחו בידם; אך בברייתא מתבאר לפי רבי יהודה, שמעשי אנשי יריחו וחלוקתם היא באופן אחר.

30. למסקנת הגמרא "סמי מכאן קצירה", ואולם לפי סברת הגמרא בהוה אמינא, נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה על קצירתם לפני העומר אם כדין היתה.

1. ראה הביאור בזה בפסחים נו ב.

וכדקתני "ששה דברים עשו אנשי יריחו"! ? והרי **שבעה** דברים הוּו לַדַעַת רַבִּי יְהוּדָה, שהרי הוֹסִיף בֵּין אֵלּוּ שְׁלֹא מִיַּחוּ בִידָם אַת הַקְצִירָה, וְעוֹד לוֹ שְׁלֹשָׁה שְׁמִיחוּ בִידָם, וְאִם כֵּן שְׁבַעַה הוּוּ.

אַלֵּא סַמִּי מַכְאָן [הסר מדברי רבי יהודה שבברייתא] אַת הַקְצִירָה, וְלַדַעַת רַבִּי יְהוּדָה אֵין הַקְצִירָה בְּכֻלָּל הַשְּׁשָׁה כְּלָל, וּמִשּׁוּם שֶׁקְצִירָתָם בְּרִצּוֹן חֲכָמִים הִיָּה, וְאֵין נִמְנִים בֵּין הַשְּׁשָׁה אֵלֵּא אֹתָם שְׁלֹא בְרִצּוֹן חֲכָמִים הִי עוֹשִׂים —

וְאִם כֵּן מִשְׁנַתְנוּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא כּוֹלָה.

שְׁנִינּוּ בְּמִשְׁנָה: **קוֹצֵר לְשַׁחַת וּמֵאֲכִיל לְבַהֲמָה**; אִמַר רַבִּי יְהוּדָה אֵימַתִּי בּוֹזְמָן שֶׁהִתְחִיל עַד שְׁלֹא הִבִּיא שְׁלִישׁ; רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אֵף יִקְצוֹר וְיֵאֲכִיל אֵף מִשֶּׁהִבִּיא שְׁלִישׁ:

הַגְמָרָא מְבִיאָה מִשְׁנָה הַדְּנָה בְּדִינֵי פֹאָה, וּמִפְרֶשֶׁת הַגְמָרָא אַת הַמְבּוֹרָא שֶׁם עַל פִּי הַמְבּוֹרָא בְּמִשְׁנַתְנוּ לְעֵנִין עוֹמֵר: **תִּנֵּן הַתֵּם**, שְׁנִינּוּ בְּמִסְכַּת פֹּאָה ב א:

וְאֵלּוּ מִפְּסִיקוֹן שְׁדָה גְדוּלָה לְעֵנִין פֹּאָה, שֶׁאִם חָצָה אַחַד מֵאֵלּוּ אַת הַשְּׁדָה, הִרִי הִיא נַחֲשֶׁבֶת כְּשֵׁתִי שְׁדוֹת, וְצִרִיךְ לִיתֵן פֹּאָה לְכֻל אַחַת וְאַחַת:

הַנְּחָל, וְהַשְּׁלִילִית [שֶׁל מִי גִשְׁמִים] —

וְדַרְךְ הַיַּחֲדִי [דַרְךְ רַחֲבָה אַרְבַּע אַמוֹת], וְדַרְךְ הַרְבִּים [דַרְךְ רַחֲבָה שֶׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמוֹת] —

וְשִׁבִיל הַרְבִּים [דַרְךְ צֶרֶה מֵאֵד, (2) וְהוּא מִקּוּם הִילוֹךְ רַבִּים, וְאֵינּוּ כְּמוֹ דַרְךְ שֶׁמֵּהֲלֻכִים שֶׁם עֲגָלוֹת וְסוֹסִים] (3) וְשִׁבִיל הַיַּחֲדִי הַקְּבוּעֵי [אֵין] הֵן בִּימּוֹת הַחֲמָה וְהֵן בִּימּוֹת הַגְּשָׁמִים, שֶׁחָצָה אַחַד מֵאֵלּוּ אַת הַשְּׁדָה —

וְהַבּוֹר [חֶלֶק מֵהַשְּׁדָה שֶׁאֵינּוּ זֹרֹעַ], וְהַנִּיר [חֶלֶק שֶׁאֵינּוּ זֹרֹעַ אֵלֵּא חֲרוֹשׁ בְּלִבְדָּ], וְזֹרַע אַחֵר [שׁוֹנָה] שְׁנוֹרַע בְּשְׁדָה הַזֹּרֹעָה בְּמִין אַחֵר. (4)

בְּכֻל אֵלּוּ לֹא נַחֲלָקוּ תְנָאִים, אֲבָל בְּדִין הַמְבּוֹרָא בְּהַמְשַׁךְ הַמִּשְׁנָה נַחֲלָקוּ תְנָאִים:

וְקוֹצֵר לְשַׁחַת, אִם קָצַר חֶלֶק מִתְּבוֹאֵת הַשְּׁדָה כְּשֶׁהִיא שַׁחַת שְׁלֹא נִתְבַּשְׁלָה כֻל צֶרֶה — וְאִפִּילוֹ קְצֶרָה בְּשִׁבִיל אָדָם — (5) אֵף הוּא מִפְּסִיק אַת הַשְּׁדָה שְׁמִשְׁנֵי עֲבָרָיו, וְלִכְשֶׁתְּבַשֵּׁל הַתְּבוֹאָה יִתֵּן מְכֻל עֲבֵר פֹּאָה נִפְרֶדֶת; וּבְהַמְשַׁךְ הַסּוּגִיא מִתְּבָאֵר, אִם שַׁחַת זֶה עַדִּיין לֹא הִבִּיא שְׁלִישׁ אוֹ אֵף כְּשֶׁהִבִּיא שְׁלִישׁ מִגִּידוּלוֹ —

דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.

וְחֲכָמִים אָמְרִים: קוֹצֵר לְשַׁחַת אֵין מִפְּסִיק, אֵלֵּא אִם כֵּן אֵף חֲרֹשׁ שֶׁם וְהִרִי הוּא כְּנִיר שֶׁהוּא מִפְּסִיק, אֲבָל כְּשֶׁלֵּא חֲרֹשׁ מַחֲשִׁיבִים אַת קְצִירַת הַשַּׁחַת כְּתַחֲלִילַת קְצִירַת הַשְּׁדָה, וְלִכְשֶׁתִּגְמַר בִּישׁוּלָה שֶׁל כֻל הַתְּבוֹאָה וְיִקְצֶרְנָה, הִרִי זֶה כְּגוֹמֵר אַת קְצִירַתוֹ, וְנוֹתֵן פֹּאָה אַחַת עַל הַכֻּל.

4. שִׁיעוֹר רֹחַב שְׁלֹשֶׁת אֵלּוּ, כְּתַב הַרְע"ב בְּפֹאָה שֶׁם: כְּדִי שְׁלֹשָׁה תְלָמִים שֶׁל מַעֲנִית הַמַּחְרִישָׁה.

5. וְכַמְתָּבָר בְּהַמְשַׁךְ הַגְּמָרָא, וְרֹאֵה בְּהַעֲרוֹת שֶׁם.

2. כְּתַב הַרְע"ב: שִׁבִיל: זוֹטֵר טוֹבָא, דְּשִׁקִּיל כְּרַעַא וּמִנַּח כְּרַעַא.

3. עַל פִּי רַשְׁב"ם בְּכַבָּא בְּתֵרָא נָה א.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

רבי מאיר במסכת פאה, הסובר: קצירת שחת אינה חשובה קצירה, ומשמע: אפילו הביאה שלישי, כל שלא נתבשלה כל צרכה — (6)

בשיטת רבי שמעון שבמשנתנו — אמרה, שאף הוא סובר: אין קצירת שחת חשובה קצירה, ואפילו קצרה לאחר שהביאה שלישי —

דהרי אמר רבי שמעון במשנתנו: יקצור שחת קודם לעומר ויאכיל, אף משהביאה התבואה שלישי —

אלמא קסבר רבי שמעון: כל קצירה לשחת — אפילו הביאה התבואה שלישי, אלא שלא נתבשלה כל צרכה — לאו קצירה היא ולכן מותרת היא לפני העומר, והוא הדין שאין קצירת השחת חשובה כהתחלת קצירת השדה, וממילא היא מפסקת אפילו כשלא חרש.

יטיב רבה וקאמר לה להא שמעתא [ישב רבה וחזר על שמועה זו משמו של רבי יוחנן], איתיביה רב אחא בר הונא לרבא על דברי רבי יוחנן, הסובר: קצירה לשחת אפילו כשכבר הביאה התבואה שלישי אינה חשובה קצירה לדעת רבי מאיר — ממה ששינו בתוספתא דפאה:

אכלה חגב לחלק מתבואת השדה ואותו חלק

חוצה את השדה, או שקרסמוה נמלים, או שברתהו הרוח, (7) הכל מודים:

אם חרש שם הרי הוא מפסיק בשדה ונעשו כשתי שדות, אבל אם לא חרש, אינו מפסיק, ומשום שתחילת קצירה היא ואפילו כשלא קצרה אדם.

והרי הכל מודים — מאן, מי הוא זה שהצרכה הברייתא לומר שהוא מודה בזה, הלוא רבי מאיר הוא, שנחלק בקוצר לשחת, וסובר: אין זו קצירה; ומודה בזה שהיא תחילת קצירה, ואינו מפסיק בלי חרישה.

והשתא תיקשי:

אי אמרת בשלמא: מתניתין דפאה — ששינונו: וקוצר לשחת מפסיק, דברי רבי מאיר — עוסקת רק בשלא הביאה שלישי, וברייתא דפאה גבי אכלה חגב, ששינונו בה: דחרש אין [אכן הוא מפסיק] לא חרש — לא מפסיק, עוסקת בשכבר הביאה שלישי —

הרי שפיר מבואר החילוק ביניהם, כי קצירת תבואה שלא הביאה שלישי אינה חשובה תחילת קצירה ואפילו קצרה אדם, ולכן מפסיק; ואילו קצירת תבואה כשהביאה שלישי חשובה קצירה אפילו כשלא נעשתה על ידי אדם, (8) ואינו מפסיק אלא אם כן חרש —

אלא אי אמרת כדברייך: מתניתין דפאה נמי

נמלה לקרסם קנה השבולה מלמטה.

8. ולהשמיענו פרט זה נקטה הברייתא "אכלה חגב", "קרן אורה"; וב"טהרת הקודש" ביאר באופן אחר למה לא נקטה הברייתא בפשוטו,

6. כן היא פשוט כוונת הגמרא, ראה בזה בהערות בהמשך הענין.

7. רש"י פירש את חילוק הלשון: אכלה חגב קרסמוה נמלים, דרך חגב לאכול מלמעלה, דרך

— אמרה, דאמר רבי יהודה במשנתנו:

אימתי מותר הוא לקצור שחת בזמן שהתחיל עד שלא הביא שלישי, כי קצירת שחת בשלא הביאה שלישי אינה חשובה קצירה, אבל אם התחיל עד שהביא שלישי, אסור; ומשום שקצירת שחת חשובה קצירה אם כבר הביאה התבואה שלישי —

ואף רבי מאיר — המחלק בקצירת שחת בין פחות משליש לשליש — כשיטת רבי יהודה אמרה.

ומקשינן עלה: **אימר דשמעת ליה לרבי יהודה** — דקצירת שחת כשלא הביאה התבואה שלישי אינה קצירה — רק בכגון שקצר לבהמה, שבזה אנו עוסקים במשנתנו וכמו ששינונו "וקוצר לשחת ומאכיל לבהמה" —

אבל כשקצר שחת לאדם [לעשות ממנו קליות] וכאופן שדיבר בו רבי מאיר, מי

[אפילו] **בשהביא שלישי**, ומכל מקום סובר רבי מאיר: כל קצירת שחת לאו שמה קצירה; אם כן תיקשי:

השתא, ומה התם — "קוצר לשחת, מפסיק" — דקצירה דאדם היא, אדם הוא שקצרה ויותר סברא היא לומר שתחילת קצירה היא, מכל מקום **אמר רבי מאיר** קצירת שחת לא שמה קצירה —

הבא בברייתא גבי חגב ונמלים שלא נעשתה הקצירה על ידי אדם **לא כל שכן** שאם קצרה כשהיא שחת שאין זו תחילת קצירה, ומן הדין שתהא השדה מופסקת! (9)

אלא מכח קושיא זו מפרשת הגמרא את שיטת רבי מאיר באופן אחר:

רבי מאיר שאמר "וקוצר לשחת, מפסיק", והיינו דוקא כשלא הביאה שלישי וכפי שנתבאר, לא בשיטת רבי שמעון אמרה, אלא אדרבה **בשיטת רבי יהודה** שבמשנתנו

"הכל מודים בשהביאה שלישי".

9. **הקשו התוספות**: והרי יש לומר, שהברייתא דקצירת חגב ונמלים עוסקת בתבואה שנתבשלה כל צרכה ועומדת היא ליקצר, ולכן קצירה היא אפילו כשנקצרה שלא על ידי אדם, אבל משנתנו עוסקת בתבואה שהביאה שלישי ולא נתבשלה כל צרכה, ולכן אינה קצירה ואפילו על ידי אדם! ? **וכתבו ליישב בשלשה אופנים**:

א. אם הברייתא עוסקת כשכבר נתבשלה כל צרכה, בזה לא היה מועיל אפילו אם חרש, ואילו בברייתא מבואר שאם חרש הרי זה מפסיק; ובהכרח שאף הברייתא עוסקת כשלא נתבשלה התבואה כל צרכה.

ב. אם הברייתא עוסקת בתבואה שנתבשלה

כל צרכה, לא היתה צריכה הברייתא להשמיענו שאין זה הפסק אלא אם כן חרש, כי קצירת תבואה שנתבשלה כל צרכה — ואפילו שלא על ידי אדם ולא בשביל אדם — ודאי תחילת קצירה היא.

ג. אין לחלק בין הביא שלישי לעומדת ליקצר. וב"ק"ן אורה" תמה מאד על תירוצם השלישי: אם כן, לפי מאי דסלקא דעתין דרבי מאיר אפילו בהביא שלישי קאמר דמפסיק, הוא הדין דאפילו עומדת ליקצר דמפסיק, וזה אי אפשר, דאם כן מאי קאמר רבי מאיר "וקוצר לשחת, מפסיק", הא אפילו בתבואה גמורה קאמר דמפסיק; ועוד, הא רבי מאיר אף בקוצר לאדם מייירי כדאמרינן בשמעתינן, אם כן אמאי הוי הפסק, כיון דהוי קצירה כתיקנה; אלא על

שמעת ליה לרבי יהודה שלא תהא קצירת שחת חשובה קצירה! (10)

דאם כן, שאם תאמר: רבי יהודה במשנתנו אינו מחלק בין קצירה לאדם לקצירה לבהמה, ונחלק בזה על תנא קמא שלא התיר

כרחך דוקא בהביא שלישי קאמר, וגם זה מיקרי "קוצר לשחת", כיון דעדיין לא נגמרה, אבל אם נגמרה לגמרי, ודאי לא הוי הפסק.

ולכן כתב ליישב, דהא דלא מוקי לברייתא דאכלה חגב בעומדת ליקצר, דאם כן, מאי האי דקאמר "הכל מודים", פשיטא דרבי מאיר מודה בזה, דהא רבי מאיר לא אמר אלא "קוצר לשחת"; אבל אי איירי בהביאה שלישי, הוי סלקא דעתין דזה גם כן בכלל "קוצר לשחת", כיון דלא נגמרה עדיין, קא משמע לן דרבי מאיר דוקא שחת קאמר, היינו שלא הביא שלישי.

10. א. כתב רש"י להכריח שדברי רבי מאיר בפאה הם אף כשקצר לאדם, מדאמר "קוצר לשחת" ולא הזכיר בהמה, מה שאין כן במשנתנו.

וב"שפת אמת" כתב שזה דוחק, כי יש לומר שסתם קוצר לשחת לבהמה הוא —

ולכן פירש באופן אחר: כיון שרבי מאיר הלוא לא אמר שקצירת שחת אינה קצירה אלא אם כן לא הביאה התבואה שלישי, אם כן בהכרח דהיינו אפילו לאדם, דאי לבהמה גם חכמים מודים דודאי לאו קצירה היא; וראה בהערה 14 אות א הוכחה לפירושו מדברי רש"י בפסחים כג א.

ב. הקשו התוספות: למה לא הקשתה כן הגמרא גם לעיל, לפי מה דסלקא דעתין דרבי מאיר בשיטת רבי שמעון אמרה!?! [וראה ב"שיטה מקובצת" במשנה שהוא מבאר את דברי רבי שמעון שהוא מתיר אפילו לאדם, וכתב שכן מוכח בגמרא, ואפשר שכוונתו ליישב את קושיית התוספות]; ויישבו, דבאמת יש לומר שרבי שמעון מיירי אפילו לאדם, כי על זה לא

תיקשי: אם כן תלתא תנאי הוו.

וב"שפת אמת" תמה: האיך אפשר לומר שרבי שמעון אמר אפילו לאדם, והרי לשונו הוא "יקצור ויאכיל"?!?

ולכן יישב את קושייתם באופן אחר, ועל פי מה שנתבאר באות א, שהכרח הגמרא לפרש את דברי רבי מאיר אפילו לאדם, הוא רק משום שהכריחה הגמרא בדעת רבי מאיר, שאף הוא לא אמר אלא כשלא הביאה התבואה שלישי, ובהכרח לומר שאף לאדם אינה קצירה לדעתו, כי קצירת שחת שלא הביאה שלישי — שאינה ראויה עדיין לקציר — ולבהמה, בזה אפילו חכמים מודים; אבל לפי מה דסלקא דעתין שלרבי מאיר קצירת שחת אפילו כשהביאה שלישי אינה קצירה, אם כן יש לפרש את דבריו כשאר קצירת שחת שהיא לבהמה, וחכמים שנחלקו עליו הלכו בשיטת רבי יהודה, שקצירת שחת בתבואה שהביאה שלישי אפילו לבהמה חשובה קצירה; ואם כן שפיר אמרינן, דבשיטת רבי שמעון אמרה.

ג. הרע"ב בפאה פירש את דברי רבי מאיר: דקסבר כל לשחת לאו קצירה היא, דלא חשבינן לה אתחלתא דקצירה; שחת: תבואה שלא הביאה שלישי, וקוצרים אותה להאכיל לבהמות.

ורבי עקיבא איגר בגליונו תמה עליו: דהא במנחות אמרינן להדיא, דעל כרחך רבי מאיר לאו בשיטת רבי יהודה אמרה, דאימר דשמעת ליה לרבי יהודה לבהמה, אבל לאדם מי שמעת ליה; ופירש רש"י שם: ורבי מאיר אפילו בקוצר לאדם, מדלא קתני "והקוצר לבהמה"; וב"תפארת ישראל" הביא מתשובת רבי עקיבא איגר אליו בענין זה, שכתב: וחידוש ראיתי כעת, שהאיש אלקי הגאון מהר"א ווילנא זצ"ל

אלא קצירת שחת לבהמה — (11)

הרי הווי להו במשנתנו תלתא תנאי [שלש שיטות תנאים] —

א. תנא קמא לא התיר קצירת שחת אלא כשקוצרה על מנת להאכיל לבהמה, וכמו ששנינו: "קוצר לשחת ומאכיל לבהמה".

ב. רבי יהודה מתיר — לדברין — קצירת שחת אפילו לאדם, ובלבד שלא הביאה התבואה שלישי.

ג. רבי שמעון מתיר קצירת שחת ואפילו

לאדם (12) ואפילו משהביאה שלישי.

והרי קיימא לן: כל מקום ששנה רבי יהודה "אימתי" אינו אלא לפרש, ולא לחלוק עם תנא קמא. (13)

ובהכרח דכשם שלתנא קמא לא הותרה קצירת שחת אלא לבהמה, אף לרבי יהודה כן, ואם כן קצירת שחת לאדם שאינה קצירה כדברי רבי מאיר בפאה, זאת לא תשמע מרבי יהודה, ואיך נאמר: רבי מאיר בשיטת רבי יהודה אמרה! (14)

אלא כי אתא רב דימי, אמר: רבי מאיר —

אפילו לאדם.

13. נתבאר על פי רש"י; וראה מה שביאר הרש"ש, למה לא פירש רש"י כפשטות לשון הגמרא, שההוכחה היא משום דלא משמע לגמרא שיש כאן שלש שיטות תנאים; [ומיהו לא נתבאר עדיין, כיון שההוכחה היא ממה שאמר רבי יהודה "אימתי", למה הזכירה הגמרא דהוה תלתא תנאי].

14. א. איתא בפסחים כג א, גבי מה שאמר רבי אבהו שם כא ב: כל מקום שנאמר "לא יאכל", "לא תאכל", "לא תאכלו", אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה: והרי חדש, דרחמנא אמר "ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה", ותנן: קוצר לשחת ומאכיל לבהמה; והיינו, דכיון דמאכיל חדש לבהמה, הרי מוכח שחדש מותר בהנאה.

ופירש רש"י שם: "קוצר לשחת: אף על גב דכתיב "עומר ראשית קצירכם אל הכהן", דמשמע דאיסור לקצור לפני העומר, מותר לקצור לשחת כשהוא עשב דלאו קציר הוא; ומאכיל לבהמה: אף חייטין גמורים על ידי קיטוף; מכל מקום [מוכח] חדש מותר בהנאה.

בספרו "שנות אליהו", כתב גם כן כהר"ב ובמפורש יותר, וז"ל: כיון שקצר לבהמה ולא לאדם, לפיכך מפסיק.

וב"תפארת ישראל" שם כתב, דבירושלמי מבואר, דבאמת רבי מאיר בשיטת רבי יהודה אמרה, וכדי שלא תיקשי קושיית הגמרא כאן על זה, צריך לומר, שאף רבי מאיר עוסק רק בקצירה לבהמה; והם הלכו בשיטת הירושלמי.

11. לכאורה אין מובן מאי סלקא דעתין לפרש בדברי רבי יהודה דהיינו אפילו לאדם, והיכן יש רמז בדברי רבי יהודה שהוא חולק בזה על תנא קמא!?

ואפשר, דהכי קאמר: שמה, כל שלא הביאה התבואה שלישי סברא היא שאינה קצירה ואפילו לאדם, ומה שאמרו: רבי מאיר בשיטת רבי יהודה אמרה, היינו רק לענין שאם הביאה שלישי חשובה היא קצירה אפילו לבהמה; ודוחה הגמרא, שרבי יהודה סובר לא כן, אלא דוקא קצירה לבהמה אינה קצירה ואפילו כשלא הביאה שלישי.

12. נתבאר על פי רש"י, ולכאורה מוכרח מכאן כדברי ה"שיטה מקובצת" שרבי שמעון אמר

דבברי רבי יהודה, שאם התחיל לקצור כשלא הביא שלישי מותר להמשיך אפילו כשהביא שלישי ולהאכיל לבהמה.

ג. האחרונים – ראה "קרן אורה" ו"שפת אמת" בסוגיין, ו"מנחת חינוך" מצוה שב, ועוד – נתקשו בדברי התוספות שם, מנין להם שחדש אינו אסור אלא בשהביאה התבואה שלישי; ומכל מקום בפשוטו, אף מדברי רש"י משמע לכאורה כן, שאם לא כן מה הכריחו לידחק בביאור המשנה; [וראה סוגיית הגמרא לעיל סט ב גבי שבולת שלא הביאה שלישי ששתלה, בהערות שם על דברי רש"י].

ומיהו יש לומר [וראה "שפת אמת" כאן], שהכריח את רש"י לפרש כן מטעם אחר, ומשום שאם בפשוטו, מנין שמאכיל הוא לבהמה מיד, שמה קוצר ומאכיל לבהמה לאחר הבאת העומר, ואין ראייה שחדש מותר בהנאה; ומזה מוכרח ש"ומאכיל לבהמה" הוא דין העומד בפני עצמו ואף שלא בקצירת שחת, ובהכרח הכוונה היא שמאכיל לבהמה מיד, שאם תפרש שהוא כמו "ולהאכיל לבהמה", אם כן משמע דקאי על "קוצר", וכאילו אמר "קוצר להאכיל לבהמה", וזה פשיטא ליה לרש"י שאף לבהמה אין מותר אלא על ידי קיטוף.

ד. יש לעיין בדברי רש"י ותוספות שם: הרי קצירה על ידי קיטוף מותרת אפילו לאדם, כדמוכח לעיל סח א גבי שוקי ירושלים שהיו מלאים בקמח קלי שנקצר על ידי קיטוף?! אך ראה ב"שאגת אריה" דיני חדש סימן י, שכתב על סוגיית הגמרא לעיל "אומר אני דלאו דברי הכל היא, אלא דבר זה תליא בפלוגתא דתנאיי", ראה שם; וגם הרמב"ם לא הזכיר היתר קצירה על ידי קיטוף, וכמו שהעיר ב"מנחת חינוך" מצוה שב.

ה. מבואר מכל סוגייתנו, שדין קצירת שחת לענין עומר ודין קצירת שחת לענין הפסקה בפאה דין אחד להם –

ומבואר, דרש"י שם אינו מפרש כמו שפירש כאן ד"קוצר לשחת ומאכיל לבהמה" הוא דבר אחד, אלא שני דינים הם; ומיהו בהכרח צריך לומר, ד"קוצר לשחת" היינו נמי להאכיל לבהמה, וכאשר מבואר בסוגייתנו בהדיא, שלא התיר תנא קמא אלא להאכיל לבהמה.

והנה בסוגייתנו מבואר, דמשנתנו לא משמע אלא קוצר לבהמה, ואילו מהמשנה בפאה משמע אפילו לאדם; ורש"י כאן פירש את החילוק, משום שכאן שנינו "ומאכיל לבהמה" ובפאה שנינו סתם "קוצר לשחת"; ולדברי רש"י שם, שאף במשנתנו לא שנינו אלא "קוצר לשחת", ו"ומאכיל לבהמה" הוא דין בפני עצמו, צריך לפרש כמו שפירש השפת אמת [הובא בהערה 9], שהחילוק הוא, משום שבאמת סתם "קוצר לשחת" משמע שהוא מאכיל לבהמה, ובמשנה בפאה מתוך הכרח סוברת הגמרא דהיינו אפילו לאדם, ומשום שבקצירת שחת שלא הביאה שלישי לבהמה, אפילו חכמים היו מודים.

ב. הוקשה לתוספות בפסחים שם, כיון דמוכח מסוגייתנו שאף "קוצר לשחת" היינו במאכיל לבהמה, אם כן בפשוטו משמע ד"קוצר לשחת ומאכיל לבהמה" הוא דין אחד, ואם כן לא מצינו במשנתנו אלא שמותר להאכיל שחת לבהמה, ומזה הרי אין להוכיח שחדש מותר בהנאה, דבתבואה שלא הביאה שלישי אין כלל איסור חדש!?

וכתבו לפרש בתירוץ הראשון, דמשמע לגמרא, ש"ומאכיל לבהמה" אינו דין אחד עם עם "וקוצר לשחת", אלא הוא דין נוסף, דהיינו האכלת חטים גמורים לבהמה על ידי קיטוף, וכפירוש הקונטרס.

ובתירוץ השני כתבו, דבאמת "קוצר לשחת ומאכיל לבהמה" הוא דין אחד, אלא שכוונת הגמרא להוכיח מרבי שמעון שהוא מתיר אפילו בהבאת שלישי; וכאן כתבו התוספות, שהגמרא סומכת על המשך המשנה

הסובר: קצירת שחת שלא הביאה שלישי אפילו לאדם לא הוי קצירה — **בשיטת רבי עקיבא רבו, אמר[ה], דאמר רבי עקיבא: אף לאדם נמי לא הויא קצירת שחת קצירה** כשלא הביאה שלישי.

דתנן במסכת פאה:

המנמר מקצת שדחו [קוצר שורות לסירוגין, קוצר אחת ומניח אחת, ושוב קוצר] **ושייר בו קלחים לחים**, כלומר, ומה שלא קצר הם קלחים לחים שלא בישלו כל צרכן. (15)

רבי עקיבא אומר: הרי זה נותן **פיאה מכל אחד ואחד** [מכל שורה ושורה] מהשורות שיקצור.

וחכמים אומרים: מאחד על הכל —

ואמר רב יהודה אמר שמואל:

לא חייב רבי עקיבא אלא במנמר לקליות, היינו שקוצר תבואה שלא הביאה שלישי לאדם לעשות ממנה קליות, **אבל במנמר לאוצר,** כלומר שקוצר תבואה שהביאה

שליש (16) כדי לאוצרה וליישנה — **לא.**

הרי למדנו מדברי רבי עקיבא, שכל קצירת שחת כשלא הביאה התבואה שלישי ואפילו כשקוצרה לאדם אינה קצירה, ולכך נותן הוא שתי פיאות.

ומקשינן על מה דאמרין "רבי מאיר בשיטת רבי עקיבא רבו אמרה": **איני?!**

והא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן שלא כדברי שמואל:

מחייב היה רבי עקיבא, אף במנמר לאוצר שהיא תבואה שהביאה שלישי; ואם כן אין דברי רבי מאיר — המחלק בין הביאה שלישי ללא הביאה שלישי — כרבי עקיבא?!

ומשינין: **סבר לה רבי מאיר כוותיה דרבי עב-א**

עקיבא **בחדא בלא הביאה שלישי,** שאפילו לאדם אינה קצירה, **ופליג עליה בחדא** בהביאה שלישי, שרבי עקיבא אף בזו סובר שאינה קצירה, ונחלק עליו רבי מאיר בזה שאפילו לבהמה ועל ידי בהמה הוי קצירה. (1)

15. **ביאר רש"י,** דלכך אמר רבי עקיבא ששייר בו קלחים לחים, משום שאם היו אלו קלחים שנתבשלו כל צרכן וראויים לקצירה, ודאי שהנימור היה נחשב כתחילת קצירה.

16. **כן פירשו תוספות ורבינו גרשום;** ואולם רש"י פירש: דמנמר לקליות היינו כשלא הביאה שלישי, ואילו מנמר לאוצר, היינו כשבישל כל צרכו, וכן פירש הר"ש במשנה דפאה שם; ולפי זה החילוק אינו בין לא הביאה שלישי להביאה שלישי וכשיטת רבי מאיר, אלא בין לא הביאה שלישי לנתבשלה כל צרכו, אבל בהביאה שלישי לא שמענו; ובהכרח צריך לומר, שאין הגמרא

מביאה מדברי רבי עקיבא אלא לענין תבואה שלא הביאה שלישי, שאפילו כשקוצרה לאדם אינה קצירה, ולא לענין החילוק שחילק רבי מאיר בין פחות משליש ליותר משליש; ובפרט, דלענין חילוק זה שפיר קיימינן דרבי מאיר בשיטת רבי יהודה אמרה, כי בתבואה שהביאה שלישי שהיא קצירה ואפילו לבהמה, זאת אכן שמענו מרבי יהודה, ורק לענין תבואה שלא הביאה שלישי שאפילו לאדם אינה קצירה זאת לא שמענו מרבי יהודה, ולזה הביאה הגמרא שרבי עקיבא סובר כן.

1. **א. לפי רש"י** המפרש דמנמר לאוצר היינו